

ČEKOSLOVAKIJOS OFICIALIŲ VALSTYBĖS VADOVŲ REAKCIJA Į 1991 M. SAUSIO 13 D. ĮVYKIUS

„Esu sukrėstas ir pasipiktinęs sovietų tankų įsiveržimu į Lietuvą. Tuo pačiu manęs tai nestebina. Jau seniai jaučiau, kad M. Gorbačiovas daro lemtingą klaidą, nes nesupranta, jog pasaulis juda į priekį, o ne dairosi atgal. (...) Toks jausmas, kad jis bando sulaikyti tai, ko sulaikyti nebeįmanoma. Ši imperija yra didžiulis neorganinis konglomeratas. Mano galva, buvo daug būdų, kaip taikiai susitarti, sukurti gerus santykius su respublikomis – nuo absoliučios nepriklausomybės iki atitinkamų federacinės sąjungos formų ir panašiai. Tačiau laiko neišnaudojo, o šiandien savo galią rodo tankais užimdamas miestus. Labai liūdna. Tai kelia nerimą ir gali turėti nepaprastai blogų tarptautinių politinių pasekmių.“

Čekoslovakijos Prezidentas
Vaclav Havelas

▲ Čekoslovakijos prezidento Vaclavo Havelo pasisakymas apie įvykius Vilniuje, Praha, 1991 01 13, in: Československá tisková kancelář (ČTK), 058-002; 306-OP Čekoslovakijos prezidentas Vaclav Havelas, 1996 04 17, nuotr. Vladimiro Gulevičiaus, in: Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija, f. 1, ap. 18, F-002864

„Remdamasis savo patirtimi, visų pirma pabrėžiu, kad tarptautiniuose santykiuose galioja principas visus ginčus spręsti tik politinėmis derybomis, o ne jėga.“

Federacinio susirinkimo pirmininkas
Aleksandras Dubčekas

▲ Čekoslovakijos Federacinio susirinkimo pirmininko Aleksandro Dubčeko pasisakymas apie įvykius Vilniuje, Praha, 1991 01 13, in: Československá tisková kancelář (ČTK), 038, 130191 1753

Stanovisko vlády ČSFR

Vláda České a Slovenské Federativní Republiky se v souvislosti s poslední událostí v Litevské republice sešla dne 13. ledna 1991 na mimořádném zasedání. Vyslovuje přesvědčení, že použití vojenské síly proti legálním orgánům státní moci Litevské republiky i proti civilnímu obyvatelstvu má proces upevnování bezpečnosti, míru a uvolnění v Evropě a podlamuje důvěru v demokratické změny probíhající v posledních letech v Sovětském svazu. Vyzývá k dodržování zásad legality, humanismu a respektu k lidským životům. Použití násilí k potlačování práva národů na sebeurčení považuje za hrubé porušení mezinárodně uznávaných zásad soužití národů a národností a proto je odsuzuje. Uložila ministru zahraničí, aby konzultoval s představiteli Polska a Maďarska možnosti společného postupu včetně posouzení urychleného vystoupení z Varšavské smlouvy.

Ze znepokojení považuje vláda skutečnost, že k ohroženému zřehu Sovětské armády proti litevskému lidu došlo v okamžiku, kdy celosvětová veřejnost s napětím sleduje důležitou společnou akci proti irácké agresi. Vyslovuje hluboké znepokojení nad možnostmi eskalace vývoje v SSSR, který by mohl ohrozit i osudy ostatních národů a národností tam žijících.

Vláda ČSFR vzala se souhlasem na vědomí rozhodnutí předsedy vlády Mariána Čelvy odložit sjednání cestu do zemi jihovýchodní Asie až do doby, kdy bude možno touto cestu uskutečnit. Současně pověřila předsedu vlády, aby předvolal velvyslance SSSR Borisie

Pankina, tlumočí mu stanovisko vlády ČSFR a požádá ho o vyzvětlení situace v Sovětském svazu.

Vláda ČSFR vyzývá československou veřejnost, aby neorganizovala žádné materiální sbírky, neboť nejsou žádné možnosti pro realizaci takové humanitární pomoci. Skutečný a efektivní význam má v současné situaci pouze pomoc finanční a neprodlané bude oznámeno číslo bankovního účtu, zřizovaného za tímto účelem.

Vláda ČSFR bude další vývoj sledovat a zvažovat všechny možnosti pomoci politické podpory těmto zkoušenému litevskému lidu.

or 13.1.1991
Забравшие Управление РСФСР, республиканский русский народный совет.

▲ 1991 m. sausio 13 d. buvo sušauktas Čekoslovakijos vyriausybės neeilinis posėdis. Priimta vyriausybės pozicija: „Esame įsitikinę, kad karinės jėgos panaudojimas prieš legalius Lietuvos Respublikos valdžios organus ir civilius gyventojus stabdo Europoje vykstančius saugumo, taikos ir laisvėjimo procesus bei mažina pasitikėjimą demokratiniiais pokyčiais Sovietų Sąjungoje. Kviečiame laikytis teisingumo, humanizmo ir pagarbos žmogaus gyvybei teisiu. Jėgos panaudojimas siekiant paneigti tautos suverenitetą yra grubus tarptautinių teisių pažeidimas ir dėl to jį smerkiame.“ Čekoslovakijos vyriausybės pozicija, Praha, 1991 01 13, in: LR Seimo archyvas, f. 2, ap. 13, b. 58, l. 19-20

